

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9053,Zmarl-porucznik-Zdzislaw-Rachtan-Halny-Kustosz-Pamieci-Narodowej-Czesc-jego-pami.html>
03.04.2026, 21:36

Zmarł porucznik Zdzisław Rachtan „Halny”, Kustosz Pamięci Narodowej. Cześć jego pamięci!

W niedzielę 26 stycznia 2014 zmarł Zdzisław Rachtan, wyróżniony w zeszłym roku nagrodą Kustosz Pamięci Narodowej, żołnierz Armii Krajowej, podkomendny „Ponurego”. Miał 90 lat.

Gdy w 1940 roku wchodził do konspiracji, miał szesnaście lat. Jako „Halny” został zaprzysiężony w Narodowej Organizacji Wojskowej. W 1943 roku jego oddział został podporządkowany szefowi Kedywu Okręgu Radomsko-Kieleckiego Armii Krajowej Janowi Piwnikowi „Ponuremu”. Rachtan przeszedł z nim cały szlak bojowy. Odznaczony Krzyżem Walecznych i Krzyżem Virtuti Militari V klasy.

Po wojnie – jak wielu byłych akowców – żył życiem obywatela drugiej kategorii. Obserwowany przez UB, zmieniał miejsca zamieszkania i pracy. W stanie wojennym wypchnięty na wcześniejszą emeryturę ze Spółdzielczego Biura Turystycznego Turysta.

Przez lata zabiegał o pamięć o towarzyszach walki i złożonej przez nich ofercie. W 1957 roku należał do inicjatorów utworzenia Środowiska Żołnierzy Świętokrzyskich Zgrupowań Partyzanckich AK Ponury-Nurt. To z jego inicjatywy powstała na Wykusie na Kielecczyźnie, w słynnym miejscu koncentracji żołnierzy podziemia, kapliczka Matki Boskiej Bolesnej. Był to pierwszy w Polsce pomnik poświęcony Armii Krajowej. Co roku w czerwcu na Wykusie i w Wąchocku spotykali się kombatancki AK, a później także działacze antypeerelowskiej opozycji. Był jednym z założycieli Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.

W 2013 roku otrzymał nagrodę Kustosz Pamięci Narodowej. – Nikt mnie nie uczył patriotyzmu, po prostu tak byłem wychowany – powiedział Zdzisław Rachtan podczas uroczystości wręczenia Nagrody w Zamku Królewskim w maju zeszłego roku. Inicjatorami przyznania mu nagrody byli harcerze z ZHR – o czym ze wzruszeniem i dumą powiedział laureat.

Uroczystości pogrzebowe odbędą się 31 stycznia o godz. 12.00 w Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie, przy ul. Długiej 13/15. Po mszy pogrzebowej trumna z ciałem „Halnego” wyruszy na cmentarz wojskowy na warszawskich Powązkach, gdzie uroczystość rozpocznie się o godz. 13.30.